

Motion till riksdagen 2020/21:3872

av **Anders Åkesson och Helena Gellerman (C, L)**

med anledning av skr. 2020/21:86 Riksrevisionens rapport om Trafikverkets drift och underhåll av järnvägar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Trafikverket vid beslut om upphandlingar när det gäller järnväg ska göra en bred analys av vilken upphandlingsform som ger störst effektivitet, nytta och produktivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att järnvägsunderhåll på statliga järnvägar även fortsättningsvis – och på basis av den omreglering som tidigare beslutats – ska upphandlas i konkurrens på en marknad och att detta i sin tur förutsätter att Trafikverket ges mandat och instruktion att besitta rätt kunskap och kompetens för att kunna agera som en effektiv upphandlare av underhållstjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Riksdagen har fattat beslut om att det övergripande transportpolitiska målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Centerpartiet och Liberalerna tror på att när ett flertal aktörer får verka på en marknad så blir resultat ökad konkurrens, högre kostnadseffektivitet, lägre priser och bättre kvalitet. Därför såg vi med stor skepsis redan på den utredning som regeringen skickade på remiss – Framtidens järnvägsunderhåll (SOU 2020:18) – när en av utredningens bärande idéer är att stora delar av järnvägsunderhållet ska föras tillbaka i statlig regi med Trafikverket som huvudman.

Centerpartiet och Liberalerna var pådrivande i tillförandet av tilläggsdirektiv (dir. 2019:47) till SOU 2020:18, som i stället för ett återförstatligande säkerställer affärsmässighet, produktivitet och en utvecklad marknad för järnvägsunderhåll. Vi konstaterar att utredaren inte har levererat efter dessa tilläggsdirektiv.

Centerpartiet och Liberalerna är därför mycket kritiska till de av regeringens ambitioner som nu åter kommer till uttryck i skrivelse 2020/21:86 Trafikverkets drift och underhåll av järnvägar angående att fortfarande lufta tanken på att överföra betydande volymer järnvägsunderhåll från statligt ägda Infranord AB och andra företag inom sektorn järnvägsunderhåll till Trafikverket.

Vår bestämda uppfattning är att järnvägsunderhåll på statliga järnvägar ska upphandlas på marknadsmässiga villkor och att den upphandlande myndigheten, Trafikverket, måste besitta rätt kompetens för detta. Riksrevisionens rapport Drift och underhåll av järnvägar (RiR 2020:17) pekar ut just detta, behovet av en utvecklad och förstärkt beställarkompetens hos infrastrukturhållaren, Trafikverket, som fundamentalt för att uppnå högre effektivitet i järnvägsunderhållet.

Att behov av ökad effektivitet går i en riktning av allt mer marknad – istället för statligt utförande av järnvägsunderhåll – understryks också av RUT-rapporten Järnvägsunderhåll (dnr 2020:719) där utredaren ”konstaterar att utvecklingen i såväl Norden som inom EU i allt högre grad går mot att underhållsarbetet upphandlas i konkurrens på marknaden i stället för som tidigare utförs i statlig regi”.

Remissvaren från branschen och experterna kritiska

Som nämndes tidigare beslutade regeringen den 21 mars 2018 att utreda hur ett överförande av verksamhet som avser järnvägsunderhåll i form av basunderhåll från Infranord AB till Trafikverket ska kunna genomföras. Utredningen kompletterades med tilläggsdirektiv samt förlängning av utredningstiden. Slutrapporten presenterades i april 2020 i form av SOU 2020:18 Framtidens järnvägsunderhåll, och remisstiden gick ut i oktober 2020.

Studerar man de inkomna svaren noterar vi att de som är negativa till utredningens överväganden och förslag är de remissinstanser som verkar inom järnvägssektorn eller som är expertmyndigheter på området eller representerar de som yrkesmässigt använder järnvägen. Vi anser att detta är en tydlig signal att regeringen tänkt fel i de delar av resonemangen i regeringens skrivelse 2020/21:86 där man åter luftar möjligheten att återföra underhållsansvaret till Trafikverket.

Anders Åkesson (C)

Helena Gellerman (L)